

Generaal Urquhartlaan 4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon (026) 33 48 111

Internet www.renkum.nl

Aan de leden van de gemeenteraad

IBAN NL02BNGH0285007076
KvK 09215649

Datum Onderwerp
16 februari 2023 Ondermijning in Renkum | bij IVP 2023/2026

Beste gemeenteraadsleden, voorzitter,

Zoals met u afgesproken doen wij u hiermee een memo toekomen waarin wij inzoomen op ondermijning in gemeente Renkum en het belang om ondermijning als prioriteit in het Integrale Veiligheidsplan op te nemen. Hiervoor wordt eerst een toelichting gegeven bij wat ondermijning wordt verstaan. Vervolgens worden voorbeelden genoemd van hoe criminelen misbruik maken van de maatschappij. Daarna volgen cijfers die gerelateerd zijn aan ondermijning voor de gemeente Renkum. Tot slot wordt de aanpak ondermijning toegelicht.

Wat is ondermijning:

Kort gezegd is ondermijning het effect dat criminelen veroorzaken door gebruik te maken van legale bedrijven en diensten voor het uitoefenen van hun illegale activiteiten. We hebben dan te maken met georganiseerde criminaliteit. Boven en onderwereld worden met elkaar verweven. Hierdoor vervagen normen en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. Ondermijning is een bedreiging voor onze samenleving en rechtsstaat.

Georganiseerde, ondermijnende criminaliteit bestaat vaak uit meerdere soorten criminaliteit en activiteiten die daarmee samenhangen. Criminelen schuwen het niet om legale partijen te beïnvloeden of te onderdrukken. Denk daarbij niet alleen aan ondernemers, maar ook aan volksvertegenwoordigers, ambtenaren en onschuldige burgers, waaronder jongeren. Daarbij passen criminelen soms ook zwaar geweld toe, tot aan liquidaties in woonwijken toe.

De Rijksoverheid, gemeenten en politie willen niet dat criminelen het voor het zeggen krijgen in ons land. Legale dienstverleners en politieke ambtsdragers moeten hun werk kunnen doen zonder bedreiging en intimidatie. Wijken en buurten moeten veilig en leefbaar zijn. Criminelen mogen ondernemers niet verleiden om voor hen aan de slag te gaan.

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

Verzenddatum van deze brief

Ons kenmerk
nvt

C. (Colette) Hendriks
(026) 33 48 511
colette.hendriks@renkum.nl

Bijlage
1

Wanneer ondermijnende criminaliteit onvoldoende bestreden wordt ontregelt dit de maatschappij. Nederland moet een minder aantrekkelijk land voor ondermijnende criminaliteit worden. Daarom is de aanpak van ondermijning een speerpunt van het kabinet maar ook binnen de gemeente Renkum en de politie.

Diensten van de bovenwereld aan criminelen:

Criminelen maken gebruik van diensten van de bovenwereld. Denk daarbij aan:

- Legale financiële dienstverleners om hun criminele winsten wit te wassen. Zoals banken, verzekeraars en financieel adviseurs of een horecabedrijf.
- Voorzieningen en technische kennis om criminele activiteiten uit te voeren. Zoals:
 - o een containeroverslag in de haven voor drugssmokkel of mensenhandel;
 - o post- en pakketstromen om xtc-pillen te versturen;
 - o een elektricien voor de aanleg van een hennepkwekerij.
- Eigenaren of verhuurders in de vastgoedsector die hun panden (onder druk) laten gebruiken voor bijvoorbeeld drugs- of wapenhandel;
- Huisjes op vakantieparken die criminelen misbruiken voor bijvoorbeeld illegale prostitutie of drugshandel;
- Vergunningsaanvragen voor horeca of het (ver)bouwen van panden of, de aankoop van gemeentegrond;
- Sponsors van clubs met crimineel verdiend geld, om zo goodwill te creëren in de samenleving.

Dat brengt een risico met zich mee van verleiding en afpersing van legale partijen, ambtenaren en openbaar bestuur. Zo ondermijnen criminelen het gezag van burgemeesters en politie en daarmee vervagen normen en waarden bij legale partijen en verslechterd de leefbaarheid en veiligheid in woonwijken.

Ondermijning in Renkum

Ondermijning is een landelijk probleem. Ondermijning is niet een probleem dat alleen in de grote steden of alleen langs de landsgrenzen actueel is. Ieder gebied kan om andere redenen aantrekkelijk zijn voor criminelen. Pakkans is daarbij uiteraard een reden. Hieronder volgen cijfers van ondermijnende praktijken die zijn ontdekt. De werkelijke omvang van ondermijnende criminaliteit in onze gemeente is niet te noemen, omdat er vaak professionele georganiseerde criminele netwerken achter de activiteit zitten. Dat ondermijning ook in gemeente Renkum plaatsvindt laat de tabel zien.

Cijfers ondermijnende activiteiten gemeente Renkum over de afgelopen vijf jaar		
Criminele activiteit:	Actie(s):	Resultaat:
Hard- en soft drugs	Er zijn 5 jongeren in de leeftijd van 10 t/m 20 jaar in beeld gebracht als drugskoerier dan	Er is ingezet op begeleiding door de gemeente en integraal het Veiligheidshuis, bureau Halt of in geval van

Onderwerp

Datum

Ons kenmerk
nvt

Pagina
2 van 6

Cijfers ondermijnende activiteiten gemeente Renkum over de afgelopen vijf jaar		
Criminele activiteit:	Actie(s):	Resultaat:
	wel drugs dealer. Twee van deze jongeren zijn gelinkt aan een landelijk drugs netwerk	strafrechtelijke vervolging door de jeugdreclassering en de jeugdbescherming
Hennepplantages	In 8 woningen en 2 bedrijfspanden zijn hennepplantages dan wel producten aangetroffen om een hennepplantage te beginnen	In 1 geval is geen bestuurlijke actie uitgezet omdat de gemeente pas na 3 maanden over de vondst geïnformeerd werd. Het betrof een zeer kleine plantage in een tuin. In 3 gevallen is een bestuurlijke waarschuwing gegeven omdat het een eerste overtreding betrof met een erg kleine plantage In 4 gevallen is de woning of het bedrijfspand ontruimd en voor een periode van 3 tot 6 maanden gesloten. E.e.a. afhankelijk van de grootte van de plantage (vondsten tussen de 100 en 1000 planten) en de eventuele gezinssamenstelling
Horeca	24 Vergunningen aangevraagd	22 Vergunning zijn zonder belemmeringen verleend 2 Aanvragen zijn geweigerd/buiten behandeling gesteld doordat benodigde documenten t.b.v. het Bibob onderzoek niet aangeleverd werden en zero tolerance beleid op het gebied van coffeeshops
Mensenhandel	Er is 1 mensenhandel casus bekend. Het betreft een minderjarig meisje en gelinkt aan een landelijk actief porno netwerk Een andere casus, ook met een minderjarig meisje is op	Het meisje heeft bescherming en mentale hulp gekregen. De ouders zijn strafrechtelijk vervolgd Preventief wordt ingezet op voorlichting en het herkennen van signalen, hiervoor

Onderwerp

Datum

Ons kenmerk
nvtPagina
3 van 6

Cijfers ondermijnende activiteiten gemeente Renkum over de afgelopen vijf jaar		
Criminele activiteit:	Actie(s):	Resultaat:
	dit moment in onderzoek	organiseert de gemeente bewustwordingsbijeenkomsten
Pinpas/WhatsApp fraude	Er was in 2022 een landelijk netwerk met minderjarige jongens actief. De jongeren vonden elkaar via Instagram en WhatsApp. Vooral ouderen werden het slachtoffer	Twee minderjarige jongens in de leeftijd van 16 en 17 jaar zijn opgepakt en veroordeeld. Eén van deze jongens was actief in het organiseren van de acties. De andere jongen haalde vooral geld uit de pinautomaten. Beide jongens vertoonde weinig tot geen spijt van hun daden
Ronselen van jongeren	Er zijn verschillende signalen onderzocht waarbij minderjarigen andere minderjarige jongeren onder druk hebben gezet om drugs te dealen, drugs te transporteren, pinpas/WhatsApp fraude uit te voeren en/of seksuele diensten voor drugs of geld te verlenen	Onderzoek loopt nog waarbij vooral één middelbare school als hot-spot in beeld is. Samen met politie, het jongerenwerk en de school wordt ingezet om ouders, conciërges, leraren en kinderen te informeren over deze problematiek. Daarnaast worden daders opgepakt en mogelijk strafrechtelijk vervolgd
Vastgoed	Er zijn 11 vastgoed transacties en/of bouwvergunningen aangevraagd waarbij een Bibob onderzoek uitgevoerd moest worden. Bij aanvragen was/is de gemeente een belanghebbende partij via een samenwerkingsovereenkomst dan wel financiële overeenkomst	9 Aanvragen zijn zonder belemmeringen afgerond. 1 Aanvraag bracht antecedenen aan het licht die nader onderzoek vroegen. Vervolg onderzoek wees uit dat extra voorwaarden gesteld moesten worden waarna samenwerking kon plaatsvinden. De vergunning kon alsnog verleend worden.

Aanpak ondermijning:

Onderwerp

Datum

Ons kenmerk
nvtPagina
4 van 6

Om risico's op ondermijnende criminaliteit zo klein mogelijk te houden, richt de aanpak zich enerzijds op preventie en een repressieve aanpak tegen ondermijning;

Binnen de preventieve aanpak ondermijning werken we aan:

- Bewustwording en weerbaarheid binnen de gemeentelijke organisatie: we zorgen ervoor dat medewerkers bij de gemeente (voornamelijk degenen met veel klantcontact) signalen van ondermijning herkennen en weten hoe ze ermee om moeten gaan.
- Communicatie: we dragen uit dat we ondermijning niet accepteren en geven aan wat we doen om dit tegen te gaan. We delen successen van onze aanpak zodat het minder aantrekkelijk wordt om de georganiseerde/ondermijnende criminaliteit in te stappen.
- Betrekken van inwoners en ondernemers: bewoners en ondernemers weten vaak heel goed wat er in hun buurt speelt en hebben belang bij een structurele oplossing. We roepen inwoners, bedrijven en instanties op om belangrijke signalen en informatie te delen en bouwen aan maatschappelijke samenwerkingsverbanden zodat criminelen minder kans maken.

Aanpak ondermijning: preventief en repressief

In de repressieve aanpak van ondermijning kijken we projectmatig naar deze vorm van criminaliteit, onderverdeeld in:

- Gemeente-breed en Branchegericht: in overleg met ondernemers, brancheorganisaties, winkels en bedrijventerreinen richten we ons op branches die kwetsbaar zijn voor criminele activiteiten, zoals branches zonder beroepsvereniging of branches waarbij geen opleiding of vergunning nodig is om een bedrijf te starten. Wat een goede preventieve werking heeft tegen het starten van criminele activiteiten in de horeca of vastgoed, is het benoemen van de Bibob toets in het intake gesprek. In die gevallen waar personen snode plannen hebben, werkt het benoemen van de Bibob toets op voorhand afschrikwekkend. Zoals in de tabel "cijfers ondermijnende activiteiten gemeente Renkum over de afgelopen vijf jaar" zijn de cijfers met betrekking tot de mogelijk criminele activiteiten en de ondernomen maatregelen opgenomen.

Een Bibob toets kan alleen uitgevoerd worden wanneer hier grond voor is. Dit is slechts in een beperkt aantal situaties het geval. Juist in een aantal kwetsbare branches is geen grond om een bibobtoets uit te voeren. Criminelen kunnen dan voor de gemeente buiten de radar hun onderneming en zo criminele activiteiten starten. Met een exploitatievergunning voor kwetsbare branches ontstaat beter zicht op deze branches. Bovendien kunnen extra voorwaarden aan de vergunning gesteld worden. Het gevolg daarvan is dat toezicht en handhaving meer mogelijkheden krijgt om effectief op te treden bij het vaststellen van misstanden.

- Gebiedsgerichte aanpak: ieder gebied heeft zijn eigen risico's voor ondermijnde activiteiten. Onder andere sociaaleconomische eigenschappen, type faciliteiten en bevolkingssamenstelling zijn hierop van invloed. Daarom werken we aan een wijkaanpak en

Onderwerp

Datum

Ons kenmerk
nvt

Pagina
5 van 6

verbetering van de leefomgeving en alertheid op signalen en inzicht in de gevolgen van deelnemen aan ondermijnende activiteiten enerzijds. En anderzijds proberen we de criminaliteit in die gebieden te bestrijden. In de repressieve aanpak richten wij ons in het bijzonder op specifieke veelvoorkomende en impactvolle vormen van ondermijnende criminaliteit zoals drugs, mensenhandel en vastgoed.

Ondermijning als prioriteit

Ondermijning kent verschillende verschijningsvormen. Bij ondermijning maakt de (georganiseerde) criminaliteit misbruik van faciliteiten uit de bovenwereld. Hierdoor vermengt de bovenwereld met de onderwereld. Juist kwetsbare mensen worden benaderd, zoals jongeren en mensen (en bedrijven) met geldzorgen. Hierdoor wordt de maatschappij verzwakt. Het is van groot belang de maatschappij te beschermen tegen deze aantasting. Daarom is aanpak van ondermijning bij politie en OM geprioriteerd en daarom is ondermijning ook in het integraal veiligheidsplan van Renkum opgenomen. Ondermijning vindt overal plaats. Deze memo laat zien wat in gemeente Renkum aan het licht is gekomen. Door integraal op te trekken kan het beste een vuist gevormd worden tegen ondermijning.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM

de secretaris,

de burgemeester,

P.U.L.M. (Karen) Coesmans

A.M.J. (Agnes) Schaap

Onderwerp

Datum

Ons kenmerk
nvt

Pagina
6 van 6